

SCHRIFTELIJKE ZIENSWIJZE

van:

Stedin Netbeheer B.V.

Zaaknummer 103221_1

Inleiding

1. Stedin Netbeheer B.V. (hierna: "Stedin") heeft op 15 maart 2010 een afschrift ontvangen van een ontwerp van een besluit als bedoeld in artikel 41 lid 1 van de Elektriciteitswet 1998. Het ontwerp-besluit bevat de methode tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering, de methode tot vaststelling van de kwaliteitsterm en van het rekenvolume van elke tariefdrager van elke dienst waarvoor een tarief wordt vastgesteld voor het jaar 2011 tot en met 2013 voor de regionale netbeheerders elektriciteit ("het Ontwerpbesluit").
2. Stedin is de gelegenheid geboden om uiterlijk 22 april 2010 haar schriftelijke zienswijze op het Ontwerpbesluit kenbaar te maken aan de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit ("Raad van Bestuur NMa").
3. Middels deze schriftelijke zienswijze maakt Stedin gebruik van deze gelegenheid. Stedin wijst er echter uitdrukkelijk op dat zij deze schriftelijke zienswijze nog zal (moeten) aanvullen met de definitieve bevindingen van het onderzoek inzake aansluitdichtheid van de TU Delft (zie ook hierna).
4. Stedin verzoekt de Raad van Bestuur NMa om het definitieve methodebesluit als bedoeld in artikel 41 lid 1 van de Elektriciteitswet 1998, vast te stellen met inachtneming van hetgeen zijdens Stedin is en wordt opgemerkt.
5. Deze schriftelijke zienswijze vormt een aanvulling op hetgeen zijdens Stedin mondeling naar voren is gebracht tijdens de hoorzitting van 15 april 2010. Voor de goede orde wijst Stedin

er verder op dat de door Netbeheer Nederland ingediende schriftelijke zienswijze mede namens Stedin wordt ingediend.

6. De schriftelijke zienswijze bevat de navolgende hoofdstukken en betreft de navolgende onderwerpen.
  1. aansluitdichtheid als objectief regionaal verschil;
  2. aanpassingen van de reguleringsystematiek in verband met de overdracht van het beheer van HS-netten;
  3. de verwerking van de kosten van decentrale opwekking;
  4. de bepaling van de samengestelde output.

Aansluitdichtheid als objectief regionaal verschil

7. In haar mondelinge zienswijze heeft Stedin uiteengezet dat gedurende een lange periode diverse onderzoeken zijn uitgevoerd in verband met de vraag of aansluitdichtheid in het methodebesluit als een objectief regionaal verschil moet worden aangemerkt. Daarbij heeft Stedin gewezen op het feit dat The Brattle Group in zijn eindrapport van maart 2006 constateert dat er onvoldoende bewijs is om aansluitdichtheid als objectief regionaal verschil te erkennen en dat ook Frontier Economics en Consentec in een nadien uitgevoerd onderzoek constateren dat op basis van de beschikbare data niet kan worden vastgesteld dat aansluitdichtheid als ORV moet worden aangemerkt.
8. Terwijl de uitkomsten van deze onderzoeken in eerste instantie reden waren om aansluitdichtheid niet als objectief regionaal verschil te erkennen, meent de Raad (in ieder geval volgens het Ontwerpbesluit) dat de uitkomsten van de laatste onderzoeken voldoende reden zijn om aansluitdichtheid als objectief regionaal verschil aan te merken.
9. In aansluiting op haar mondelinge zienswijze herhaalt Stedin dat aansluitdichtheid slechts als objectief regionaal kan worden aangemerkt indien op basis van juiste en solide data en aan de hand van juiste en solide berekeningen en analyses onomstotelijk vast staat dat aansluitdichtheid een objectief regionaal verschil is. Ook in eerdere brieven aan de NMa/EK (van 12 maart 2008 en 3 juli 2008) heeft Stedin steeds gewezen op het feit dat de Raad zich moet vergewissen van de juistheid en betrouwbaarheid van de gebruikte data, berekeningen en analyses. Gebeurt dit niet, dan worden de netbeheerders immers ten onrechte (of ten

minste mogelijk ten onrechte) geconfronteerd met mogelijk vergaande financiële consequenties.

10. Zoals ook opgemerkt in de mondelinge zienswijze heeft Stedin aan TU Delft opdracht gegeven om de door de Raad uitgevoerde berekeningen en analyses te toetsen.
11. De resultaten van het door TU Delft uitgevoerde onderzoek zijn neergelegd in de rapportage “Robuustheid regressiemodel voor kapitaalkosten gebaseerd op aansluitdichtheid” van 22 april 2010 waarvan een afschrift als Bijlage 1 wordt bijgevoegd. De conclusies van TU Delft zijn bijzonder helder en maken duidelijk dat het door de Raad gebruikte regressiemodel niet kan dienen ter onderbouwing van het besluit om aansluitdichtheid als objectief regionaal verschil te erkennen.
12. Stedin sluit niet uit dat zij, naast de thans reeds overgelegde rapportage van TU Delft waarin de zwakke punten van het regressiemodel van de Raad duidelijk worden blootgelegd, nog één of meer andere rapportages zal overleggen in verband met de door de Raad toegepaste berekeningen en analyses. Aangezien Stedin pas op 31 maart 2010 de informatie heeft ontvangen die benodigd is om de berekeningen en analyses van de Raad te (laten) toetsen, verwacht zij dat de Raad haar de gelegenheid geeft deze schriftelijke zienswijze desgewenst met die nadere rapportages aan te vullen.
13. Gezien de tijd die de Raad zelf heeft genomen om te komen tot haar (nieuwe) standpunt over aansluitdichtheid als objectief regionaal verschil, en ook gezien de mogelijk grote financiële consequenties voor individuele netbeheerders van dit (nieuwe) standpunt, vereist een zorgvuldige voorbereiding van het definitieve methodebesluit dat Stedin deze gelegenheid tot het indienen van nadere rapportages wordt geboden, en dat bij de vaststelling van het definitieve methodebesluit hiermee rekening wordt gehouden.

Aanpassingen van de reguleringssystematiek in verband met de overdracht van het beheer van HS-netten

14. In randnummer 21 van het Ontwerpbesluit overweegt de Raad dat hij in het methodebesluit voor de vijfde reguleringsperiode

“(...) geen aanpassingen [zal] doen in zijn reguleringssystematiek ten behoeve van de beheersoverdracht [van HS-netten], tenzij de Raad dit gelet op de doelstellingen van de regulering danwel de rekenkundige juistheid daarvan nodig acht.”

15. Stedin leidt uit het vervolg van het Ontwerpbesluit af dat de Raad het niet nodig acht om ten behoeve van de beheersoverdracht van de HS-netten aanpassingen in de reguleringssystematiek te doen dan wel rekenkundige correcties uit te voeren.
16. Mocht de Raad op dit punt van mening veranderen, en alsnog aanpassingen in de reguleringssystematiek willen doen en/of rekenkundige correcties willen toepassen, dan zal hij de netbeheerders als direct belanghebbenden hierover moeten consulteren. Zoals het College van Beroep voor het bedrijfsleven in de hiervoor genoemde uitspraak van 3 november 2009 heeft overwogen, vloeit uit artikel 81 lid 1 van de Gaswet – en naar analogie dus ook uit artikel 41 lid 1 van de Elektriciteitswet 1998 – voort dat overleg moet worden gevoerd met (in ieder geval) de netbeheerders en de representatieve organisaties teneinde een zo breed mogelijk draagvlak voor het te nemen besluit te creëren.
17. Verder is uiteraard evident dat iedere aanpassing van de reguleringssystematiek deugdelijk onderbouwd moet worden en dat die deugdelijke onderbouwing ook op heldere wijze in het methodebesluit wordt neergelegd.

De verwerking van de kosten van decentrale opwekking

18. Het is zonder meer positief dat de Raad in het Ontwerpbesluit – anders dan in het methodebesluit voor de vierde reguleringsperiode – oog heeft voor de specifieke problematiek van decentrale opwekking en thans erkent dat aanpassing van de reguleringssystematiek noodzakelijk is om te bewerkstelligen dat netbeheerders de kosten in verband met decentrale opwekking kunnen terugverdienen.
19. Stedin meent echter dat de benadering van deze problematiek door de Raad, zoals geformuleerd in randnummer 83 van het Ontwerpbesluit en nader uitgewerkt in de hoofdstukken 8 en 10 van het Ontwerpbesluit, in ieder geval op termijn onvoldoende robuust is vanwege de navolgende, daaraan verbonden nadelen.

20. In de eerste plaats veronderstelt de Raad met de voorgestelde aanpassing via uitbreiding van de samengestelde output (“SO-uitbreiding”) dat steeds sprake is van soortgelijke investeringen in verband met decentrale opwekking. Deze veronderstelling is onjuist. Zowel de technische aard (het type) van de decentrale opwekking als de locatie ervan zijn van invloed op de omvang van de noodzakelijke investeringen. In de door de Raad voorgestelde aanpak wordt ten onrechte geen rekening gehouden met deze objectieve factoren.
21. Indien de decentrale opwekking in de reguleringsystematiek van maatstafconcurrentie wordt verwerkt via uitbreiding van de samengestelde output heeft dit onherroepelijk tot gevolg dat bepaalde netbeheerders ten onrechte meer zullen terugverdienen dan zij hebben geïnvesteerd, terwijl andere netbeheerders ten onrechte minder zullen terugverdienen dan zij hebben geïnvesteerd.
22. In de tweede plaats wijst Stedin op het feit dat de afschrijvingsperiode van installaties voor decentrale opwekking aanzienlijk korter is dan de gebruikelijke afschrijvingsperiode van 30 – 40 jaar voor netwerk activa. Stedin heeft dit ook al uitvoerig gemotiveerd uiteengezet in het kader van een door Stedin ingediend bezwaar tegen het besluit tot vaststelling van de nettarieven elektriciteit per 1 januari 2009 (besluit van 12 december 2008 met nummer 103044_8/20) – mede in antwoord op door de NMa gestelde vragen. Stedin heeft er in dit verband op gewezen dat bij het uitwerken van de business case van netwerk investeringen wordt gerekend met een afschrijvingsperiode van 10 jaar.
23. Deze afschrijvingsperiode van 10 jaar wordt gehanteerd door ECN in het rapport “Onrendabele top berekeningen voor bestaande WKK 2008” dat ECN ten behoeve van het Ministerie van EZ heeft opgesteld in het kader van de subsidie Stimulering Duurzame Energieproductie. Het vaststellen van de kengetallen in dit rapport heeft plaatsgevonden in overleg met het Ministerie van EZ, Cogen Nederland en SenterNovem. Verder hanteert bijvoorbeeld de Rabobank een afschrijvingsperiode van 10 jaar bij het evalueren van financieringsmogelijkheden voor WKK’s van tuinders.
24. De relatief korte afschrijvingsperiode van 10 jaar vergroot de kans dat de installaties voor decentrale opwekking niet in gebruik zullen blijven gedurende de volledige gebruikelijke afschrijvingsperiode van 30 – 40 jaar voor netwerk activa. In veel gevallen zal het wegvallen van een installatie voor decentrale opwekking meebrengen dat de in verband met de decentrale opwekking gedane investeringen niet meer kunnen worden terugverdiend.

25. In de derde plaats zijn de terugleveringen van decentrale opwekking bijzonder onregelmatig. Hierdoor is sprake van een instabiele samengestelde output en van instabiele inkomsten voor de netbeheerder, terwijl de met de investeringen samenhangende kosten constant blijven.
26. Om de genoemde redenen pleit Stedin ervoor dat wordt gezocht naar een andere oplossing waarbij in ieder geval wordt voldaan aan de wettelijke voorwaarde dat netbeheerders in ieder geval hun efficiënte kosten inclusief een redelijk rendement moeten kunnen terugverdienen. Deze oplossing zou gelegen kunnen zijn in de ook door Enexis tijdens de hoorzitting van 15 april 2010 genoemde "add-on"-regeling waarbij de netbeheerders, bovenop de reguliere vergoedingen volgens de systematiek van maatstafconcurrentie, een additionele vergoeding ontvangen ter dekking van de kosten van decentrale opwekking.
27. Overigens plaatst Stedin vraagtekens bij de overwegingen van de Raad (in randnummer 158) dat een investering voor het aansluiten van invoeding niet als aanmerkelijke investering kan worden aangemerkt.
28. In dit verband betwist Stedin de opvattingen van de Raad dat (i) de uitzonderlijkheid van een aanmerkelijke investering ten behoeve van invoeding twijfelachtig is, en (ii) veel investeringen niet voldoen aan het criterium van aanmerkelijkheid. Deze opvattingen getuigen van een te beperkte interpretatie en toepassing van de in artikel 41b lid 2 van de Elektriciteitswet 1998 neergelegde wettelijke mogelijkheid van extra tariefruimte voor aanmerkelijke investeringen.
29. Er bestaat samenhang tussen de tariefregulering als neergelegd in het methodebesluit van artikel 41 lid 1 Elektriciteitswet 1998 enerzijds en de tariefregulering (in de zin van extra tariefruimte) als bedoeld in artikel 41b lid 2 Elektriciteitswet 1998 anderzijds, in die zin dat de uitkomst van deze twee aspecten van de tariefregulering moet zijn dat regionale netbeheerders hun efficiënte kosten inclusief een redelijk rendement moeten kunnen terugverdienen. Dit betekent dat (aanmerkelijke) investeringen die niet via het methodebesluit worden vergoed, via artikel 41b lid 2 Elektriciteitswet 1998 moeten worden vergoed.

30. De voorgaande kanttekeningen verklaren tevens dat Stedin zich kan vinden in het feit dat de Raad in randnummer 75 van het Ontwerpbesluit melding maakt van het feit dat hij onderzoekt of de beleidsregel Aanmerkelijke Investeringsaanpassing behoefte heeft. Om die reden – en in reactie op de terzake relevante overwegingen in het Ontwerpbesluit – merkt Stedin nog op dat het wettelijke instrument van extra tariefruimte wegens aanmerkelijke investeringen een goede en noodzakelijke aanvulling is op de huidige maatstafregulering met het oog op (onder meer) de grote veranderingen in de infrastructuur ten behoeve van de energietransitie.

De bepaling van de samengestelde output

31. Uit artikel 41b lid 1 Elektriciteitswet 1998 volgt dat de tarieven moeten worden vastgesteld met inachtneming van (onder meer) *“het uitgangspunt dat de kosten worden toegerekend aan de tariefdragers betreffende de diensten die deze kosten veroorzaken”*.
32. Deze bepaling, gelezen in samenhang met de invoering van het volledige capaciteitstarief voor kleinverbruikers op 1 januari 2009 als gevolg van het besluit van de Raad van 10 december 2008 met nummer 102490/23 (Wijziging TarievenCode Elektriciteit – capaciteitstarieven elektriciteit), brengt mee dat de Raad de samengestelde output moet baseren op capaciteit en niet (langer) op verbruik.
33. In overeenstemming met de opvatting van de Raad in zijn besluit van 10 december 2008, heeft Stedin in haar mondelinge zienswijze in dit verband al opgemerkt dat de kosten voor het aanleggen, beheren en onderhouden van elektriciteitsnetten voornamelijk gerelateerd zijn aan de beschikbaar gestelde capaciteit en in veel mindere mate gerelateerd zijn aan verbruik. Indien bij kleinverbruikers de mate van verbruik enig effect zou hebben op de kosten van transport, dan nog is dat effect verwaarloosbaar in vergelijking met het effect dat de capaciteit heeft op die kosten. Om die reden is er alle reden om de samengestelde output te meten op basis van capaciteit.

***

*